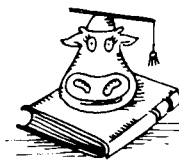

השכלה מקצועית

נסיון סיכום של המסע לארה"ב

שמואל זמיר, רמת הכובש

אנחנו כמובן ניסינו לחפות על כך ביחומות פרטיות, ולמרות הקשיים ואי־הבנות הצלחנו ללמוד רבות בסיוור זה ולהפיק תועלת רבה ממה שראינו במקומות ובדברים אשר עניינו אותנו.

ניהול רפת

מבלי להיכנס לפרטים, למדנו שחשוב שמקצועו היחיד של מנהל הרפת הוא ניהול ולא שום דבר אחר. אין הוא עוסק אפילו בתיכנון הזנה גם אם הוא בוגר האוניברסיטה.

הזנה

כמובן שצורת ושיטת ההזנה חייבת להתחשב במחירי המזונות, ופה אולי ההבדל הגדול בשיטת ההזנה בארה"ב לבין זו הנהוגה אצלנו. לדוגמה: מחירי חציר האספסת אשר עשוי כמובן בצורה מושלמת שקשה למצוא כמוהו אצלנו, נעים בין 50–100 דולר לטון, דבר, אשר מאפשר לאמריקאי לתת כמנה לחולבות 10 ק"ג חציר, ומה שחשוב יותר, לתת חציר זה חופשי לגידול. אין הם מתעסקים עם כל מיני "מציאות" זולות וחומרי פסולת שונים, ואפילו אינם מזינים בקש. אחוז המזון הגס במנת החולבות הוא גבוה – 45–50. אחוז גבוה זה של מזון גס מביא אותם לבעיה הפוכה מאשר אותנו, כלומר: כדי להעלות את הצריכה הם מקצצים את המזון הגס, והיה קשה קצת לנו הישראלים, לראות את הערמות של כופתות האספסת במקום החציר הטבעי המשובח שיש להם. הם עושים זאת גם עקב בעיות של מקום איכסון ופחת. גם שאר המזונות הגסים (תחמיצים)

תם הסיוור הלימודי שלאחר סיום הקורס במדרשת רופין. חזרנו בשעה טובה, ואני מנסה לסכם בדברי הבאים בקצרה את רשמי הסיוור הראשוניים כאשר הכוונה היא לנגוע רק בנקודות שיכולות אולי להיות משמעותיות לגבינו. לדעתי, גם ביבשת אמריקה הגדולה לא הכל טוב, ולנו בארץ, אין במה להתבייש. אולי כדאי להקדיש מלים מספר לשאלה הנצחית על הצורך בסיוור כזה. חושבני שצריך לראות סיוור כזה באספקט רחב, ואז לא יהיה ספק לגבי הערך הטמון בעריכת סיוורים כאלה בעתיד. לא צריך להסתכל רק על הנקודה, כלום נוכל לראות ולהעתיק מהאמריקאים. אם רואים זאת רק כך, אזי באמת חבל על הכסף, כי מובן שהתנאים שלהם אחרים הם משלנו. אך כאשר בוחנים סיוור כזה באספקט רחב, אנחנו חשים על בשרנו את המוטיבציה העצומה שנותן סיוור כזה לגבי המשך עבודתנו כרפתנים. ובזאת אולי הנקודה החשובה ביותר, (כמובן שמבינים זאת רק אחרי שעוברים את משבר החזרה). לאחר שרואים את הגישה של האמריקאים, את רצינות העבודה ולאחר שפוגשים את טובי אנשי המחקר באוניברסיטאות, ובכלל כאשר רואים שאפשר להתקיים בכבוד גם מרפת. בסך הכל התממש הסיוור כפי שתוכנן חוץ מתקר רציני בקליפורניה, שם ביטלו האמריקאים את הסיוור בדרום המדינה, וגם הסיוור בצפונה, באוניברסיטת דיוויס, נראה לנו כמאורגן בצורה חפזה עם הרבה זמן לא מנוצל.

נראה לנו שהם עיפים קצת מביקורי ישראלים ואינם מתלהבים להקדיש להם מאמץ מיוחד.

לבעיות עטין מאוניברסיטת דיוויס, עדיף להרכיב מכונה על עטין מלוכלך ויבש מאשר על נקי ורטוב. את הייבוש הם מבצעים במטליות נייר, ואינם מתעצלים לעבור כמה פעמים על העטין עד להרכבה בשלבים הכוללים:

- א. הוצאת צליפים;
- ב. רחיצה;
- ג. חיטוי במטלית;
- ד. ניגוב במטלית נייר יבשה;
- ה. הרכבה.

כמובן שתמיד ישנה טבילת חיטוי של פטמות לאחר ההסרה (בלי ריסוסים). בכמה מן הרפתות משלמים פרמיות לחולבים על איכות החלב.

ישנו פיקוח מתמיד על מצב הפרות, בדיקות ס.מ.ט., בדיקות חודשיות וכך. המכונים מצוחצחים תמיד, וכאשר נכנסים למכון בין החליבות אין למצוא בו סימן על שהיית פרות בו קודם לכן. אין הם מתביישים להישאר בסוף החליבה לעוד שעה של ניקוי וקירצוף המכון, בסבון ובמברשת. החלב נמצא תמיד בקרור לפי התקן עם פיקוח של 24 שעות על רמת הטמפרטורה על ידי תרשים של גרף.

מיכון חליבה ומכונים

בבחירת ציוד חליבה או מכון נושא מהירות החליבה בכלל אינו קובע אצלם, ואפילו עד כדי דברים שנראים אצלנו כאבסורד. אם מזכיר רפתות של 500 חולבות שבנו מכונים חדשים בהוצאה עצומה עם כל השיכלולים והאוטומציה אשר מכל צד חמש עמדות בשיטת טנדם. כאשר שאלנו אחד מהם לסיבת הדבר היתה תשובתו שהוא מיחס חשיבות עליונה לפיקוח על הפרה הבודדת. בהמשך לתפיסה שאין מה למהר, חזרות הפרות בכל המכונים מהמכון לחצרות בסיבוב של 180°. בנושא של ציוד חליבה נוכחנו באמיתות דבריו של פרופסור מאוניברסיטת קורנל המומחה לדבר שאמר: "לא משנה סוג המכונה והחברה המיצרת, אם היא עומדת בסטנדרטים המקובלים ומטופלת כמו שצריך, אין סיבה שתהיה גרועה".

ראינו סוגי מכונות רבים מכל המינים והסוגים של חברות ידועות, ובכל מקום אותו בעל חווה

קצוצים מאוד. בתנאי חום קשים הם מעלים את אחוז המזון המרוכז להגברת הצריכה. את בורות התחמין הם מנצלים עד הסוף ומרימים את התחמין כמה מטרים מעל הדפנות בצורת פירמידה. הידוק התחמין נעשה כמו שכתוב בספרים, בלי חכמות. ההידוק המושלם הזה מסביר את העובדה שאיכרים אחדים כלל אינם מכסים את בורות התחמין, והפחת לא היה יותר עמוק משכבה של כמה ס"מ. ברפתות מרובות החלב (בין 9,000–10,000 ק"ג לפרה בשתי חליבות), רמת החלבון גבוהה מאוד, 19–20 אחוז, כאשר המזון הגס הוא משובח ולא יקר אפשר להגיע לתנובות כאלו ר-3.6% שומן, ברמת חלבון כזאת וב-45% מזון גס.

ייצור חלב נקי

טריות החלב שלהם היא ברמה גבוהה מאוד. לדוגמה, בקליפורניה, ממוצע החידקים לחלב הוא 6,000–7,000. ראינו רפת עם ממוצע של 1,000 וכאשר היא מגיעה ל-3,000, מתחילים לבדוק מה בה לא בסדר. התרשמות שלנו היא שהם מגיעים לתוצאות כאלו רק הודות לשיגרת חליבה היגיינית ולא לשום גורם אחר, ופה יש לציין שזמן החליבה אינו קובע אצלם. הם צריכים לחלוב את מספר הפרות בצורה הטובה ביותר, ואין אצלם לחלוטין רדיפה אחרי הזמן כמו אצלנו, חזאת מבלי להזכיר את ההשקעות הגדולות שנעשות אצלנו בקשר לכך.

ישנן רפתות עם חליבה של 24 שעות, בהפסקות קטנות. היגיינת החליבה כאמור, תופסת מקום מרכזי, זה אומר: שטיפת עטינים רק במים עם חיטוי ויחד עם זאת ניקוי המשטח מתחת לעטין הפרה וניקוי הרגליים. נוסף לכך תוך כדי חליבה, מדי כ-10 דקות שטיפה של כל השולחן עליו עומדות הפרות על ידי פתיחת מיכלי מים המיועדים לכך. הם מתחילים בהכנסת שטיפת מכונות בין פרה לפרה ומיחסים לזה חשיבות רק כאשר המים האלה באים עם חיטוי. נהוג כאן מתקן אוטומטי השוטף במים נקיים תחילה, לאחר מכן במי חיטוי ושוב במים נקיים. הם מיחסים חשיבות עליונה להרכבת מכונה על עטין יבש. לפי דברי אחד המומחים

להזרעה המאוחרת הם גם מזינים את אותן העגלות הזנה אינטנסיבית ביותר, כולל חלב עד חצי שנה. הסברם הוא, שכך הם מגיעים אתם לתנובות גבוהות ביותר כבר בשנה הראשונה לתחלובה – ובאותה רפת, למרות תנובת החלב הגבוהה (10,000 ק"ג בשתי חליבות) מזריעים 40 יום לאחר ההמלטה.

מערכות צינון

הנושא מתפתח בעיקר באריונה החמה. ראינו כמה שיטות צינון:
א. מאווררים בלבד;
ב. מתזים לאורך הסככה הנותנים עירפול של מים;

ג. שילוב של מאווררים עם מתזי מים. שיטה זאת הרשימה ביעילותה והיה ממש נעים לעמוד על יד המאווררים, כאשר בחוץ היתה טמפרטורה של 40°. המים אינם יוצרים בוץ בגלל השטח הנרחב והיובש. הם מצאו שמערכות הקרור היעילות גרמו להפרשים של עד 2,000 פאונד לפרה בתנובה שנתית לטובת הפרות המקוררות לעומת הבלתי מקוררות, וכן להפרשים מובהקים עד לכפליים באחזק ההתעברות.

ולסיכום

אלה הם, פחות או יותר, ראשי פרקים של התרשמות כפי שהועלו על הנייר, וכמובן שאין כאן כל יומרה למסור דו"ח מסכם על הסיוור המאלף אשר ממנו למדנו רבות, ועוד לפנינו פרק זמן ארוך להוצאת ולמידת הלקחים. אנו מודים מאוד להתאחדות על שאיפשרה לנו סיוור לימודים חשוב זה.

יצא לאור

במסגרת הפירסומים של
משרד החקלאות, ש.ה.מ.
המחלקה לבקר

המחשב יורד לרפת

מאת אלי סמסון

מרוצה מהמכונה שלו ללא שום בעיות היכולות להיות ממכונה לא טובה. היינו ברפת מהטובות בעולם (10,000 ק"ג לפרה בשתי חליבות), אשר בה חולבים במכונה של חברה קטנה בלתי מפורסמת והתוצאות מרשימות. אולי ישמש הדבר לקח לכל הישראלים הטובים הרוצים להשקיע הון עתק בקניית מכונות ברחבי העולם. ביקרנו במפעלי מכונות חליבה ושמענו על רעיונות ומחשבות שבחלקם בביצוע, כגון: מכון עם מערכת חליבה ללא חשמל כלל, וזאת מתוך שיקולים של שטיפה במים ללא בעיות, ושל חשש מהשפעת החשמל על הפרות במכון, משאבות ואקום ללא שמן וכ'.

מבנים

כאשר מדובר באוורים בעלי אקלים הדומה לשלנו, מושם הדגש על שטח גדול. לדעתם שומר הדבר תמיד על יובש ומונע הוצאות תכופות של זבל. הם מוציאים את הזבל פעם או פעמיים בשנה. במיוחד הם חסכנים במדינות כמו אריונה. ראינו את גגות הסככות העשויים פח רק בגלל שהוא זול יותר. גם במרכזי המזון ניכר החיסכון בבניה כאשר המחיצות בין התאים עשויות במקרה היקר ביותר עץ ובמקרים אחרים מחבילות חציר.

יונקים

גם פה חוסכים במבנים ובשל כך, וגם מסיבות של הידבקות מחזיקים את היונקים כאשר כל עגל קשור בשרשרת למלונה נפרדת. המלונות מפוזרות בשטח, וזה נותן פתרון זול המביא לתוצאות מצוינות בגידול. שיטה זאת נהוגה גם במחוזות השלג וגם במדבר.

ממשק פוריות

התרשמונו שנושא צפית דרישות הוא לא במקום הראשון. מקומות רבים מסתמכים על צביעת גיר. ראינו הזרעות פרות באריונה בטמפרטורות של עמק הירדן, כשפרות מוזרעות לא תחת גג ואין הם רואים בכך בעיה. באחת מהרפתות המצטיינות בקליפורניה ראינו הזרעת עגלות בגיל 17 חודש, ובנוסף